

NOVI AKORDI

Glasbeno-književna priloga.

IX. letnik
Zvezek 1

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
1. januarja 1910

Vse prispevke je izključno le nasloviti na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaproseno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1., za druge prispevke 8. dne prejšnjega meseca.

Prenatisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

Ob vznožju!

»Iz malega raste veliko«, si mislimo tudi mi ob začetku novega dela, izdajanja literarne priloge k »Novim Akordom«. Cilj je velik, pa tudi zelo oddaljen. Kakor gleda popotnik ob vznožju navzgor na strmi vrh, ki se mu zdi skoro nedosegljiv, tako vidimo mi svoj cilj še daleč v sinji višavi. Dolga in težka bo pot, in mi smo šele — *ob vznožju!* Pa tudi primerno opremljeni in pripravljani še nismo, in treba nam bo dosti izkušenj in vaj, da dospemo kdaj na vrh, s katerega se nam bo odpiral jasen razgled na slovenski glasbeni svet, da dosežemo ono vzvišeno stališče, ki ga mora zavzemati dober glasbeni obzornik.

Če tedaj v sledečih vrsticah oznanjamo načrt naše priloge, naj se nas prav razume! Ne obetamo ničesar; poskušali bomo doseči, kolikor bo v naših močeh. Nikakor pa nočemo trditi, da bomo mogli že sedaj ali vsaj kmalu izpolnjevati vse nade, ki jih gojimo sami, vse želje, ki jih ima morda naše občinstvo.

In občinstvu v prvi vrsti smo hoteli in mislimo biti na uslugo z izdajanjem glasbenega obzornika, *ki naj seznanja občinstvo z umetniki in njihovim ustvarjanjem*. Naša priloga pa naj bo tudi *posredovalni organ med ustvarjajočim in izvršujočim umetnikom* ter *zvesto glasilo onim, ki se sami temeljiteje bavijo z glasbo*, torej osobito *društvom in posameznim umetnikom*, ki bodo imeli vselej priliko, v naši prilogi povedati javno, kar jim je na srcu.

Na posameznosti vsebine se danes še ne moremo ozirati, ker nočemo, kakor rečeno, ničesar obljubiti. Po našem načrtu bi prinašal naš glasbeni obzornik v prvi vrsti *manjše članke o glasbi sploh*, osobito pa o slovenski glasbi in njenih zastopnikih. Ne preobsežne *študije na glasbeno-teoretičnem polju* nam bodo dobro došle. Potrebno in hvaležno delo se nam posebno odpira v

ocenjevanju in razlaganju novejših del, napram katerim se drži naše občinstvo še vedno v hladni rezervi, ker so mu morda še neznani nameni in sredstva dotičnih skladateljev. Radi bi tudi pripravljali *podlago slovenski glasbeni zgodovini* s prinašanjem podrobnega materjala v stvarnem in osebnem oziru. Življenjepisi znamenitih skladateljev in izvršujočih umetnikov in posamezni biografski podatki ter zanimive epizode naj vzbujajo z zanimanjem za osebe zanimanje za stvar. Zgodovinske črtice o naših glasbenih korporacijah naj ne manjkajo. Sploh pa daje razvoj slovenske glasbe zlasti v starejši dobi in v zadnjem desetletju dosti povoda, da se ga razmotriva temeljito, vendar pa na način, da more zanimati tudi laika. *Naše umetnike, teoretike, zgodovinarje prosimo za sodelovanje*; naj nam hitro priskočijo na pomoč posebno sedaj, ko nam morejo olajšati težki začetek.

Slovenskim glasbenim društvom, ognjiščem naše izvršujoče glasbe, *velja naš iskreni apel, naj najpridneje sodelujejo pri našem listu*. Naša priloga bo zasledovala njihovo delovanje s posebnim zanimanjem in s strogo objektivnostjo. Ker bomo tudi objavljali vsporede njihovih prireditvev, v kolikor zanimajo, jih tem potom najuljudneje prosimo, da blagovolijo pospeševati medsebojno sporazumljenje in zanimanje občinstva z *rednimi kratkimi poročili o programih koncertov*, in sicer *že primeren čas pred dotično prireditvijo* in z jedernatimi in pred vsem strogo stvarnimi *poročili o koncertih samih*. Tudi o drugih pomembnih dogodkih v življenju naših glasbenih društev naj bi poročal naš glasbeni list točno in zanesljivo. Da more podajati vselej in povsod natančnih informacij, za to bodo morala skrbeti pač večinoma društva sama. Kritike o velikih koncertih naše metropole in drugih večjih mest bo prinašal naš list seveda iz svoje inicijative.

Posebno pozornost hočemo posvetiti ustanovljenju *stalne glasbene terminologije*, in že danes prosimo

merodajne faktorje (glasbenike in jezikoslovce), da nam prihajajo v tem oziru na pomoč. Hvaležni bomo za najmanjši prispevek, ki utegne pospešiti delovanje na označenem polju.

Pravna stran glasbene produkcije se pri nas zelo prezira. Naši pojmi so v tem oziru še prav priprosti in nikakor ne odgovarjajo ne zakonom, ne kulturnemu stališču, ki ga sedaj vendar že hočemo zavzemati tudi mi. Tu bo treba več luči in — če ni drugače — baklje!

Tudi naša *glasbena kritika* je še vedno nezadostna. Vzrok temu je morda dejstvo, da se oni, ki so strokovno usposobljeni, nočejo pečati s tem zares prav nehvaležnim, toda prepotrebim delom; onim pa, ki kritikujejo, prav pogostoma nedostaje potrebnih predpogojev. »Novi Akordi« naj zbirajo izkušene kritike k skupnemu delovanju, a naj vzgajajo hkratu kritike - začetnike. Kako stališče zavzema uredništvo napram kritiki, bo morda znano izza prejšnjega tozadevnega delovanja urednikovega. Strogo *stvarno* naj sodi recenzent: lepe besede in doneče fraze nikomur niso v korist. Napram *osebam* naj bo kritika strogo objektivna: vplivu subjektivnega čustvovanja napram *stvari* se tako ali tako ne moremo popolnoma izogibati. Taki kritiki bodo naša predala vselej odprta, naj se gre tudi zoper nas. Kajti taka kritika utegne res koristiti s tem, da opozarja umetnika na nedostatke in hibe in poučuje občinstvo v razumevanju in uživanju umetne glasbe.

Končno pa nam je poudarjati, da bo predstoječi načrt tudi v najskromnejši meri izvedljiv samo, ako nas bo občinstvo vsestransko podpiralo in ako bodo imenovani faktorji, na katere vnovič apelujemo z iskreno prošnjo, nesebično sodelovali. Politična načela naj glasbenikov ne ločijo! Vsem strankam bodi skupen le kulturni smoter našega naroda!

Torej vsi *ob vznožju* zbrani — hajdimo *na vrh*!

Uredništvo „Novih Akordov“

Koncerti.

Ljubljana. Dne 6. novembra 1909 se je vršil koncert hrvatskega pevskega društva »Kola« ter pokazal, da se v Zagrebu goji z vnemo in energijo pristna umetnost. Pod vodstvom *Antona Anděla* je pel mešani zbor s svojimi v vseh legah čistimi soprani, istotako izdatnimi, dasi ne številnimi alti, splošno manj zvočnimi tenorji, a sonornimi basi sedem hrvatskih narodnih pesmi (šest prirejenih od zborovodje Anděla, eno od pl. Zajca) in *J. Hatzejevo* balado s tenorsolom in orkestrom »Noč na Uni«. Narodne pesmi so bile povečini srečno izbrane, živahne v ritmu, ljubeznjive v melodiji, s karakterističnimi sinkopami tu in tam. Njih harmonizacija je skrbno preštudirana, pravilna in ni v škodo značaju, pač pa povečuje vtisk, četudi je v njo uveden moderni duh. *Hatzejeva* balada priča o krepkem talentu skladatelja-impresionista, ki ume jako dobro uporabljati modulacijo, da ugladi pot sveži in bogati fantaziji. Posebno v slikanju se kaže skladatelj veččega poznavalca orkestra. Vz gledno čustveno je popeval moški zbor *Zajčevo* »Crnogorac Crnogorki«, *Novakovo* »Bi mirna noč«, kjer je prtajeno prednašani bariton-solo *I. Spudića* kaj lepo izpopolnil to glasbeno sliko, dalje *Zajčevo* »More«, že znano delo z mogočnimi motivi. *E. pl. Cammarota* v pesmih *Rosenberga - Ružića* »Biser suze« in v

Hatzejevi »Da sam bogat« ni mogel priti prav do veljave (vsebinska teh dveh točk res ne ogreje), pač pa se je povzpел v baladi. Slednjič mi je omeniti ženski zbor »Hrvatic« iz opere »Porin« *Lisinskega*. Umetnosti ni v tem delu, instrumentacija je primitivna, izvajanje je nosilo znak pijetete. Koncert nam je bil v spodbudo in dobiček, v tvorbi jugoslovanske glasbene umetnosti utegne postati pomenljiv -- kot prvi koncert »Kola« med Slovenci.

Anton Svetek

Ljubljana. Komorni večer dne 1. decembra 1909. Dolgo je že, kar je bila »Glasbena Matica« poskusila vpeljati komorne večere kot stalno institucijo. Vendar se stvar tedaj ni mogla vzdržati, najbolj menda za to ne, ker ni bilo primernih moči na razpolago, in ne primerne požrtvovalne vneme.

Vstanovitev Slov. Filharmonije pa nam je poleg različnega drugega muzikalnega dobička prinesla v deželo mlado, svežo, optimistične energije polno moč, *Talicha*. On je zbral okoli sebe par najzmožnejših sil iz Slov. Filharmonije in brez nadaljnih zamujajočih dvomov in premislekov korajžno zavihal rokave, prijel za delo, navdušil par mladih ljudi za agitacijo in kar na svoj riziko aranžiral komorni večer, ne meneč se za neplodne pesimistične pomisleke raznih strani. In glej! Njegova živa vera mu je pomagala! Vspeh je bil v umetniškem in moralnem oziru nepričakovano sijajen!

To je bilo lani.

In ko se je letos napovedal prvi komorni večer, bilo nam je, kot da je član že zdavna vpeljane uredbe, čegar uvaževanje je ob sebi umevno iz stare, častite tradicije.

Temu letošnjemu prvemu komornemu večeru je dal *Talich* posebno zanimivo lice s tem, da je na program postavil same ruske avtorje. Na prvem mestu igrani *Borodinov* godalni kvartet v *D* zasluži, da se tudi z ozirom na svoje kvalitete imenuje na prvem mestu. Izvanredno fino delo, sloko in vitko v obliki in nasičeno vsebine. Zlasti sta ugajala oba srednja stavka, originalni Scherzo z nenavadno lepo zvenečim trijom, in sanjava nokturna, katere glavni tema se pri povratku oglasi v tako nežnem kanoničnem dvogovoru. Žalibog je *Rezek* v tem dvogovoru pustil »njo« le preveč rezervirano razkladati svoje občutke nasproti tako plemenito gorečim izvajanjem »njega«, ki ga je v nežnih tonih *Bilekovega* čela bila sama milina.

Prav zanimale so tudi *Glazunova* »Novelete«, nenavadno bogate v barvah in obenem snažne v melodični risbi. Izmed njih se mi je zdela zlasti »in modo antico« zelo izvrirno občutena. Sredo programa ste izvajali *Markuccijeva* in *Vida Prelesnikova*. Prva je zelo okusno zapela tri pesmi ruskih avtorjev. Ni slabo spričevalo za njeno muzikalno nadarjenost, da je ravno tako globoko občuteno, v tako širokem, izraza polnem ritmu tekočo *Grečaninovo* pesem »Jetnik« pripravila izmed vseh treh pesmi do največje veljave.

Prelesnikova je igrala par manjših klavirskih ruskih komadov. Lepo. Zlasti lepo v vseh liričnih mestih. Občutje, izraz, duša, to je njeno, ni ji za napetost in ostrino ritma. Kako naj bi bila Slovenka drugačna? Poglejmo svojo literaturo, kar je boljšega in najboljšega: sama lirika. — *Talich* je imel srečno misel, da je ponovil ta večer izključno za — dijaštvo. Nobene javne agitacije, niti nobene vesti o ti priredbi, samo priprosto naznanilo po šolah in velika dvorana v Narodnem Domu je bila nabito polna samih mladih sprejemljivih, vnetih ljudi. (Prodalo se je nad 800 vstopnic, seve ob skromni vstopnini.) Pri Bogu, kdor je imel srečo videti to svežo množico ob njenem radostnem vshičenju nad vsemi podanimi lepotami in slišati ploho njenega žarečega ploska, mu je prišlo do veselega spoznanja:

Tu gre naša jasna in najvišjega zaupanja vredna in polna pot!!

—a—

Trst. Dne 6. novembra 1909 je priredila ženska podružnica šolske družbe sv. Cirila in Metoda dobrodelen koncert s sodelovanjem koncertne pevke *Mire Dev - Costaperarije*

in godbe c. in kr. pešpolka št. 97 pod vodstvom kapelnika *Teplega*. Ta koncert lahko imenujemo važen glasben dogodek za slovensko tržaško občinstvo, ker je imel v resnici poleg dobrodelnega tudi pravi umetniški namen, kar v Trstu, ako sodimo poprečno, ni navada. Orkester je pod spretno roko kapelnika *Teplega* zadovoljivo rešil svoje programne točke. Med temi je omeniti zlasti *Haydnovo* londonsko simfonijo, *Čajkovskega* uverturo k »Oněginu« in koračnico iz *Griegove* suite »Sigurd Jorsalfar«. Zdi se nam, da se je občinstvo pri Haydnu dolgočasilo, dokaz, da se premalo stori za glasbeno vzgojo. Nasprotno pa je *Dev-Costaperaria* žela prave triumfe. Pela je 8 pevskih točk: Arijo paža iz »Hugenotov«, dve ariji iz »Prodane neveste« in eno iz *Dvořákovega* »Mrtvaškega ženina«; poslednjo s spremljevanjem orkestra. Dodala je še *Goldmarkovo* pesem »Slavec v bezgovem grmu«. Občinstvo pa bi imele zanimati najbolj tri pesmi, in sicer *Hatzejeva* »Kad mlidija umrieti«, *Devov* »Mak« in *Adamičeva* »Pri zibeli«*). Vsi trije, zlasti pa Hatze, so bili za naše občinstvo več ali manj novi. »Kad mlidija umrieti« karakterizuje široko zasnovana sanjava kantilena, »Mak« razposajena naivnost, »Pri zibeli« neiskana priprostost izraza v melodiji in harmoniji. Vse tri, četudi med seboj bistveno tako različne skladbe, je podala pevka plastično in lepo. Hvalevredno je, da se je pri sestavljanju programa ozirala skoro izključno le na slovanske skladbe in na slovenske iz dobe »Novih Akordov«, kar, žal, sicer pri drugih koncertnih priredbah tako redkokrat opazujemo. Za veliko večino takozvanega »muzikalnega« občinstva je slovenska glasba tekočega desetletja še »terra incognita«, kar pa je osobito krivda pevovodij, kapelnikov in drugih vodilnih faktorjev. Žalostno je tudi to, da naš politični boj ne dopušča kakršnikoli umetnosti na površje; vse se ali prezira ali pa presoja iz strankarskega stališča, in vsled tega smo nepoznani v domači hiši, kaj šele preko njenega praga. Zato smo gospej Devovi-Costaperariji še zlasti hvaležni, da se je pri svojem koncertu spomnila tudi domače umetnosti. Želimo z vsem občinstvom vred, da čimprej zopet stopi na koncertni oder.

Emil Adamič

Gorica. Pri koncertih pevskega in glasbenega društva (podružnice »Glasbene Matice« v Ljubljani) dné 4. in 5. decembra 1909, pri katerih sta mojster *Ondříček* in pianist *Faměra* sodelovala z bogatim programom, prednašal je društveni zbor poleg *Foersterjeve* »Kitice«, *Smetanove* »Pesmi o morju« in *Pirnatove* »Žalosti« novo skladbo zaslužnega svojega dirigenta *Michla*, moški zbor »Sokratova smrt«. Referat o teh koncertih nam ni došel pravočasno. *Michlovo* delo bo vsekako še predmet natančnejšega poročila.

Muzikalne in književne novosti.

Predopazka. Izrecno izjavljamo, da v kritiki ne jemljemo nobenega ozira ne na osebo umetnikovo, ne na strujo, kateri pripada. Naše ocene naj bodo poštene, kolikor mogoče pravične in odkritosrčne, *poslužujoče se onega merila, ki je pri drugih kulturnih narodih v rabi*. V tem oziru torej s *poudarkom odklanjamo* pri nas tako priljubljeno *relativno kritiko*. Brezmiselno hvalisanje in himnopetje mora nehati! Ž njim smo enkrat za vselej temeljito obračunali. Ravno iz tega vzroka nam je popolnoma neodvisen strokovni list potreben, v katerem pridejo lahko vsi — naglašam — vsi umetniki do besede. Nekoristno in deloma celo navadni reklami služeče poročanje prepuščamo rade volje onim, ki so ž njim zadovoljni. Čim strožji bomo, tem več veljave in ugleda bo imela naša hvala. Radi tega prosimo naše čitatelje in umetnike, naj se temu našemu principu privadijo. Ako ga bo naše občinstvo uvaževalo, cenilo bo našo

*) Kakor se nam poroča z druge strani, imela je *poročevalčeva* čudovito prisrčna pesem posebno lep uspeh, o katerem *skladateljeva* skromnost seveda molči. *Opomba uredništva*

hvalo in grajo drugače, kakor je navajeno taksirati sodbo umetnostnih poročevalcev. Pred našo hvalo si mora misliti zvišajoči $\sharp$, pred našo grajo pa znižajoči $\flat$, da si ustvari sodbo v zmyslu do sedaj običajnega kritikovanja. *Avtorje* pa prosimo, naj se ne čutijo razžaljene, če bodo srečavali v teh listih slučajno drugih sodb, kakor so jih bili do sedaj navajeni. Prepričani smo, da bodo danes ocenjeni skladatelji prvi med nami, ki bodo dokazovali, da smo dospeli na ono mesto, kjer lahko prenašamo tudi nepohvalno, toda pošteno kritiko brez bolehnih občutljivosti s hladno-razumno presojo očitanih nedostatkov. To naj bo naše zrelostno spričevalo. Ako bi pa prišel umetnik navzlic stvarnemu razmotrivanju do prepričanja, da se mu godi krivica, da kritik nima prav, naj ne obdrži svoje misli s tiho ogorčenostjo zá-se, temveč *naj še kritika poučuje, da je na krivi poti*. »N. A.« bodo umetnikom za »antikritike« vselej z veseljem na razpolago in odkritosrčno hvaležni, če se avtorjem posreči, prepričati nas o kaki zablodi. Ta apel veljaj splošno vsem umetnikom, s katerimi se bo pečala naša kritika. Kajti najbolj plodotvornih migljajev je pričakovati ravno iz kroga onih, ki sami umetnostno producirajo ali reproducirajo, ki stoje sami sredi čvrsto utripajočega življenja glasbene umetnosti.

Emil Adamič: Tri skladbe za klavir (Humoreska, nokturno, barkarola). Izdala in založila »Glasbena Matica« v Ljubljani 1909. (2 K. —)

Veliko besedo mirne duše izgovarjam, če trdim, da je skladatelj, ena najbolj simpatičnih prikazni med sodobnimi našimi umetniki, s predležnimi skladbami v resnici obogatil našo *klavirsko* literaturo, pastorko slovenske glasbe. To so res skladbe za *klavir*, v slogu spisane, ki je lasten izključno temu pri nas tako zanemarjenemu glasbilu. Že to dosti zasluge! Vrhu tega je »Humoreska« šarmanten dokaz vseskozi ljubeznivega talenta našega č. sotrudnika. Prikupljiva v iznajdbi, dovršena v formalnem oziru, dokaj moderna v harmoniki, ni samo brezdvomno najboljša točka predležne edicije temveč skoraj gotovo najpopolnejše klavirsko delo E. Adamiča in eno najboljših cele slovenske literature sploh. Dasi se ostalima točkama tudi ne more ničesar očitati glede oblike ali stavka (izogibali bi se bili le motečega kvintnega postopa v levi roki 68. takta »Nokturna«), vendar »Humoreske« ne dosegate vsled dosti slabotnejše iznajdbe. Od te sodbe izjemljemo le prvi del »Barkarole«, ki je v vsakem oziru pravi Adamič. Ravno za skladatelja s tako bogato tekočo fantazijo se nam pa zdi posebno prvi del »Nokturna« melodično, harmonično in ritmično prenavaden. Pri drugem delu »Barkarole« pa, samoobsebi pravi klavirsko-tehnični finesi, pogrešamo izvirnost muzikalne misli. Cela faktura spominja na slavne vzglede. *Čajkovskij* je velikan in *Chopin* genijalen v svojem žanru, a nevarna čarovnika sta oba. Adamič naj ju nekoliko časa zanemarja in se naj oprijema z isto navdušenostjo in marljivostjo študija najresnejših klasikov, osobito *Bacha* in *Beethovena*. Ne gledé na to, da so klasiki neizčrpljiv vir najglobokejših spoznavanj, vir najhvaležnejših poukov in neskončnega veselja, vzpenja se njihova umetnost celo čez vse *osebne* posebnosti. Njihove ideje takorekoč niso ideje posameznih umetnikov: zajete iz studenca praritnike in pramelodije, so postale skupna lastnina vesoljnega sveta. Klasična glasba je vsled tega bolj ubrana na mednarodni in medčasni značaj, njen bolj temperovani kolorit ne pušča barve tako močno, kakor umetnost slovanskih skladateljev, katerih glavni vir je bil do sedaj zmerom in povsod le muzikalni miselski svet njihovega naroda, torej narodna pesem. *Chopin* in *Čajkovskij* sta živo prononsovani individualiteti, in kdor pozna na pr. *Čajkovskega* op. 4. ali op. 37 št. 6, tega morda Adamičeva »Nokturno« in »Barkarola« vsaj deloma ne bosta prepričala. Toda gledé Adamiča smo mirni. On je prekorakal že nevarni *Mendelssohnov* cvetličnjak, prisostvoval še nevarnejšim kmetskimi ženitovanjem *Griegovim*, in se je *Mendelssohnizma* in *Griegizma* srečno otresel. Tako jemlje sedaj od onih Slovanov to, kar se mu zdi vredno spoznavanja, v prvi vrsti ravno za nas neprecenljivo glasbilno

tehniko in rusko-, oziroma poljsko-narodni duh, ki veje iz umotvorov teh mojstrov in ki ga prevaja na slovenski jezik. Pod njegovo roko postaja iz nabiranega cvetličnega soka sladki duhteči med, ki ga srkajo naši glasbeni sladostrastniki tako radi. Čez nekaj časa pa bodo sladke melodije brezdvomno tekle izključno le iz njega samega, njegova glasba odloži popolnoma svojo čebelično vlogo ter bo sama cvetlica, napolnjena z najmikavnejšimi slaščicami. Zanimivo pa je vsekako opazovati, da se Adamičeva iznajdba, v zborih in pesmih že sedaj do cela svoja in izvirna, samo pri klavirskih delih rada asimilira temu ali onemu vzoru, iz česar si upamo sklepati, da vendar tudi vrsta tehnike kolikor toliko vpliva na kakovost muzikalne misli. Če še omenjamo, da se nam naslova drugega in tretjega kosa ne vidita posebno srečna — v drugem delu »Nokturna« slišimo fanfare in rožljanje oborožencev, v drugem stavku »Barkarole« pa gredo valovi razjarjenega morja previsoko — in če še pripomnimo, da je koncu tretje točke približno isto očitati kakor nekaterim Ferjančičevim kadencam (glej tam), izvršili smo svoj posel. Največje nade opravičujoči avtor ponuja jedno najbolj dovršenih slovenskih klavirskih del. Pianisti — sezite po njem!

Krek

Fran Ferjančič: Mešani in ženski zbori. Založila Kattoliška bukvarna. Ljubljana 1909 (Partitura K 3— glasovi [po dva skupaj] po 50 vin.).

Veselje je že *gledati* Ferjančičev stavek. Vsaka nota stoji na onem mestu, kamor jo postavlja povelje, kjer mora stati po vojnem načrtu. Vsaka skladba tega avtorja je prava parada strogo discipliniranih čet, ki mora že *kot taka* vsakomur ugajati. V slučaju resnosti seveda — Bog ve, ali bi njegovi vojaki v pravem vojnem hrupu tudi ne zgubljali glave ter se postavljali včasih tudi na napačno mesto ali celo — padali (vodilnemu tonu gis se je to v »Šivilji« res izjemoma pripetilo). A Ferjančič se ne podaja v nevarnost in morda je tudi to sovzrok, da on še nikdar ni izgubil nobene bitke, kar se je skoraj že vsakemu med nami zgodilo. Ferjančič je zmagoviti štabni oficir salona; v pravem, resnem boju še ni bil. Vsled tega ima tudi dosti ugodnejše stališče kakor med nami kdo, ki stoji takorekoč zmerom v ognju zvišanih in znižanih intervalov in akordov — »novih akordov«! —, in ki ga spravljajo nevarne modulacije včasih v uprav fatalne situacije.

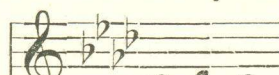
Kaj hočem s tem trditi? Ferjančič je komponist pravilnosti. Njegov stavek se odlikuje po zelo redki snažnosti, lepi linearni duktus glasov razodeva skrbnega kaligrafa. A s svojega stališča bi mu radi prizanesli to ali ono drznejšo harmonijo in obliko. Tudi solidni ljudje včasih malo ekstemporirajo, in podaje se jim to navadno prav dobro. V tonovem veselju varovati se pada, ne izgubljati se v navdušenju momentanske inspiracije ali izgubljeno pot zopet najti — tudi to je umetnost, in morda je umetnost *samo* to, kar se ustvarja ne glede na spono zakonov v prosti nebrzdani intuiciji velikega genija. Ferjančičevo delovanje pa stremi očitno v prvi vrsti po stavkovi neoporečnosti. In to tlači nekoliko njegovo fantazijo, ki se, pretesno stisnjena v teoretične spono, ne more prosto vzdigovati k višjim ciljem. »Geben Sie *sich* Gedankenfreiheit!« bi radi zaklicali Ferjančiču in več drugim našim zaslužnim umetnikom. Toda o tem predmetu, ki se tiče zelo važnega momenta naše umetnostne zgodovine, nameravamo govoriti o drugi priliki *obširneje*.

Na tem mestu konstatiramo z veseljem, da se giblje naš skladatelj v predležeči zbirki (tudi kontrapunktično) veliko prostejše in pogumnejše kakor v prejšnjih proizvodih. Upamo, da ga vidimo kmalu v ljutem boju za veseli napredek naše glasbe.

Nedostaje nam prostora za oceno vseh posameznih točk. Nezadovoljiv se nam zdi na nekaterih mestih način kadenciranja. Kadencia je nekaka končna pika, ki brezdvomno označuje završek kosa v *dotičnem tonovem načinu*. Zato sta ji glavna komponenta dominantna (vladarica!) in tonika (glavni trizvok prve stopnje). Ne zadostuje pa, da kadencia ti omenjeni znamenji tonovega načina le *teoretično* vsebuje: *občutiti* se ji mora. To pa je

n. pr. izključeno, če stoji dominantna na lahki, popolnoma nevažni takti dobi (kakor str. 19). Kadencia pa tudi ne sme biti nikak jez, ki umetno in prisiljeno ovira končni iztok kakega kosa. Naravno in lahko naj se razvija iz muzikalne misli, ki naj sama pelje do nje in naj v njej takorekoč izkrvavi. Če se torej zgornja dominantna iz f-dura, ki vsebuje vodilni ton e, oglašava v kadenci iz b-dura, ki tega tona sploh nima, nas mora ta silni e nehoté zapeljati v f-dur, dočim bi se morali po skladateljevem namenu izkrcati v b-duru. (Str. 24., kaj sličnega tudi str. 20.).

Več zborov je, ki bodo (kakor na pr. sveži »Pozdrav slovenskemu domu«) posebno pevskim društvom srednje zmožnosti dobro došli. Večina pa zahteva že bolj izurjene pevce. Nekateri zbori (navajam poezije in ubranosti polno, globoko občuteno kompozicijo po uglasbitvi naravnost hrepeneče Gregorčičeve predsmrtnice »Tone solnce, tone« ali moderno deklamujoči »Pustni večer« ali ljubke, samo v figuraciji nekoliko prebogate harmonizacije narodnih pesmi »Planinarica« in »Solnce čez hribček gre«) si bodo gotovo priborile koncertno dvorano. Manj vabljeni se nam zde ženski zbori (n. pr. »Na morji«, »Šivilja«, »Plevice«). Saj zahtevajo tudi ženski zbori največjo spretnost v stavku. Tem ogromnim težavam se tudi Ferjančič ni znal docela izogniti. Najmanj dovršena se nam tu zdi pesem »Lahko noč«. Že često ponavljajoča se menjalna nota v drugem

sopranu nas spominja preveč na Sinetanov

nesmrtni sekstet iz »Prodane neveste«. Kvartsekstakordi v esdurdelu, ki so nastali vsled imitacije v drugem altu, ne zvočijo posebno dobro; zlasti sledeči:

Isto velja glede glasovnih korakov od 6. do 7. takta (radi le malo skritih kvint) in od 9. do 10. takta. Navzlic pisavi kot glavni čveterozvok glasi se tretja osminka 12. takta str. 43. kot sekundakord, vsled česar bi *muzikalno* (ne ortografično) zahtevala razvez v tonični sekstakord. Vendar bo tudi ta zbor kakor posebno nežni »Rožmarin« dobro učinkoval, ako se pri prednašanju nekatere trdosti zagladijo. Brenčeči zbor pa naj vendar definitivno izgine iz resnih skladb. Ni spodobno, da se plemeniti človeški glas degradira v živalim lastno mrmranje.

Vsi nedostatki, ki smo jih navedli, so prave malenkosti. Služijo naj bolj spoznavanju, da tudi najstrožji avtokritiki včasih uhaja kaka hiba; eventualno naj skladatelja spodbujajo k premišljevanju in popravljanju v bodočih slučajih.

Zbirko toplo priporočamo.

Krek

Ign. Hladnik: Desetero moških zborov v narodnem tonu. Op. 55. V Ljubljani. Založil skladatelj. (2 K—).

Naše stališče nam pravzaprav odreka merila za presojo predležečih skladb, ker bi se jih smelo ocenjevati le z izključno slovenskim merilom, s katerim presojene bi zaslužile cenzuro: zadostno. Hladnik je ustvaril že mnogo dosti boljšega. Svarimo ga pred plitvostjo. Usluga, ki jo misli storiti malim zborom na kmetih, je majhna; škoda, ki jo prizadeva samemu sebi, brezprimerno večja. Hladnik ima nežno, pijetno roko za obdelavanje narodnih motivov; on razpolaga tudi z onim mehkim, narodni pesmi lastnim čustvovanjem, ki ga kvalifikuje v sprednji vrsti za narodnega skladatelja. Ali bi mu ne smeli priporočati, da vzema svoje kompozicije pod ostrejšo lupo? Ravno za majhne, malo izurjene zборе bi smatrali le najboljše za dosti dobro, in lahkost pač ne more opravičevati nekaterih površnosti v oblični koncepciji in v harmonizaciji. Najpriprostejši homofonski stavek mora pač še vedno biti pravilen, in čim jednostavnejši je, tem lažje zadošča tej zahtevi. Na posameznosti se z ozirom na pičli prostor ne moremo ozirati. Povdarjamo pa ponovno, da podajamo s predstoječo

sodbo seveda samo *naše subjektivno*, toda pošteno mnenje, *) ki se ga ne bojimo izražati tudi napram zvestemu in delavnemu, visoko cenjenemu sotrudniku našega lista, sodeč, da nas bo on ravno tako dobro razumel kakor nas bodo razumela pevška društva, ki so jim predležeci zbori namenjeni. Zadnja najdejo v njih to, kar navadno iščejo, a česar po našem skromnem mnenju ne bi smela iskati. *Čas je, da se ne ravnajo naši skladatelji po okusu društev, temveč društva po okusu skladateljev!* Le na ta način je pričakovati poboljšanja v sila žalostnem životarjenju naših pevskih zavodov, ki zavzemajo sploh posebno poglavje v našem programu. Ravno Hladnik bi bil zbog svojega zdravega, narodno-naivnega naziranja v prvi vrsti poklican, pridobivati večje mase za *pravo* narodno glasbo. Zato bi se moral najstrožje izogibati vsega, kar bi moglo le količkaj slabo vplivati na glasbeno vzgojo in glasbeni okus širših krogov. Radi tega smo prepričani, da bo naša društva obdaroval v bodoče s takimi zbori, ki jih ne samo zato *radi pojó*, ker so *lahki*, temveč ki se jim *lahki* zdé, ker jih *radi pojó*.

Krek

Anton Foerster: Domovini! Slavnostna kantata za moški zbor in samospeve z orkestrom ali klavirjem, op. 26. (Ant. Foersterja zbranih skladb knjiga I). Izdala in založila »Glasbena Matica« v Ljubljani 1909. (K 3.—)

Josip Michl: Človeka nikar! Za bariton in klavir. Izdala in založila »Glasbena Matica« v Ljubljani 1909. (K 3.—).

Radi pomanjkanja prostora prinesemo oceno o teh skladbah v prihodnjem zvezku.

Gledišče.

Srečko Albini: Baron Trenck. (Prva predstava na Dunaju v »Ljudski operi« dne 27. oktobra 1909).

Zunanji uspeh — posrednji; umetniški konto — pasiven. Prvotno kot »opereta« označeno delo je bilo pri tukajšnji premijeri oznanjeno kot »komična opera« (menda odgovarjajoče nivoju drugih predstav tega zavoda). Ta priimek je neprimeren, četudi ni dvoma, da se kaže skladatelj tu pa tam bolj pretencioznega, kakor je običajno pri današnjih fabrikantih operetnega žanra. V opereti je pač požrešnost gotovih krogov občinstva povzročila, da svojčas ravno na dunajskih tleh tako cvetoče ustvarjenje zlasti v muzikalnem oziru popolnoma propada. Časi, ko je bila nova muzikalna misel prvi in skoraj zadnji pogoj karijeri operetnega komponista, so minuli. Za izvirnost, dandanes skoraj neznano stvar, se mora jezdit v deveto deželo, in viteza ni, ki bi prinesel ta neprecenljivi Gralov zaklad iz pravljичno oddaljenih krajev. Tudi v *Albiniju* ne moremo spoznavati zaželjenega carjeviča iz začaranega kraljestva lepih muz. Že knjiga (libretto), ki sta jo zložila A. M. Willner in M. Bodansky, ima vse dobre in skoraj vse slabe lastnosti današnje operete, dasi ni utajiti, da so verzi v obče dobri, kolikor toliko razumni in mestoma celo niso brez poetičnega nimba in vsaj šablonskega čuvstvovanja. Tudi glasba je ovenčana s talmi-gloriolo efektne fature, brez nje pa je žalibog videti prav siromašen, od muz zapuščen otročič — čisto človeški, in prav nič nebeško-izvirnega ni na njem, vse zelo navadno, če ne trivijalno. Ne lovimo reminiscenc. Če se pa poslušalcu tako trdovratno vsiljujejo kakor tu, ne moremo zamolčati dvoma, ali morda ne tudi oni precej redki kosi, ki ne nosijo stvoriteljevega imena že na čelu, potujejo s tujo vizitnico v žepu. Posebno pa obžalujemo, da čut za štíl in boljši okus nista bila botra temu otroku. Če je jeden dvojček muzikalne perijode vrasel na vročih tleh italijanizma, ga hitro dezavuirá drugi, ki kaže na prav severno-hladni izvor. Tu pa tam stopa glasba s koturnom velike operne drame, pa se hitro premisli, skače in

*) Radi ustanovljamo dejstvo, da je priobčil M. v št. 280. »Slovenca« z dné 7. dec. 1909. zelo pohvalno sodbo o predležem opusu. Dotični kritik pa je seveda pristaš relativne kritike, ki jo mi zametamo.

pleše prav po lerchenfeldsko in govori tudi priljubljeno predmestno-dunajsko narečje; vse to pogostoma tekom ene enotne muzikalne oblike. Tu nemška narodna pesem, tam španski ples; tu Humperdinck in Wagner, tam Bizet in Mascagni; tu Beethoven in Mozart, tam čardaš in kolo; tu Walküra, tam Prodana nevesta itd. Wer zählt die Völker, nennt die Namen, die gastlich hier zusammen kamen! In ravno to spretno mešanje inkomparablích motivov napravlja to glasbo za nas skoraj neuzitno. Povsod te obletavajo znani zvoki, a razmeroma redko pokažeš lahko s prstom na tega ali onega stvoritelja. Tuje misli plavajo takorekoč kot brezimni imponderabilji po zraku, vsa atmosfera je inficirana po tujih vplivih. Tega glavnega in skoraj jedinega nedostatka Albinijevega dela, — ki je seveda z *umetniškega* stališča naravnost odločilen, ker se presoja operetno delo po pravici v prvi vrsti po teži melodične tvarine, ki jo vsebuje — nismo mogli zamolčati, ker mora *glasbeni* list soditi ravno iz omenjenega stališča, ne pa iz vidika zgolj plitvo zabavo iščočega občinstva, in ker nas ozir na narodnost skladateljevo seveda ne more motiti v objektivnem razmotrivanju njegovega dela. Ravno radi tega pa nam je kot vestnim poročevalcem tudi lojalno zabeležiti, da je imela opereta četudi ne sijajen, pa vendar lep in zadovoljiv uspeh. Saj ima Albini sicer vse lastnosti, ki jih zahteva lahkokrvni operetni žanr. On ni samo dobro izobražen glasbenik, diči ga posebno živahen temperament, spretnost v spoznavanju teatralnih in orkestralnih efektov in ona lahkost, morda celo lahkomiselnost, ki je neobhodno potrebna za ustvarjenje tenkokrilega gledališkega dela. Naglo in lahko ustvarjeno ugaša majhno hipno žejo zadovoljnega epikurejca. K trajni vrednosti pa seveda tudi navdušenje operetnega občinstva ne pripomore temu nesamostalnemu proizvodu slabotne muzikalne fantazije.

Krek

Slovensko deželno gledišče v Ljubljani. Razun dobro uspelih repriz *Wagnerjevega* »Lohengrina« in *Puccinijeve* »Madame Butterfly«: premijera *d'Albertove* »Nižine«, dela občno znane in priznane kvalitete, in — upanje, da slišimo kmalu izvirno slovensko opero, *Savinovo* »Lepo Vido«, o kateri bomo poročali temeljitejše. Sicer se živimo večinoma z deloma že obnošenimi dunajskimi operetami prav dubiozne vrednosti. Torej šele prihodnjič več.

— e —

Glasbena društva.

Pri izrednem občnem zboru »Slovenske Filharmonije« v Ljubljani dné 22. oktobra 1909 je bil izvoljen predsednikom dr. Vladimir Ravnihar.

Dne 19. oktobra 1909 vršil se je ustanovni občni zbor novega »Pevskega in glasbenega društva v Trstu«,*) podružnice »Glasbene Matice« v Ljubljani. Redni članovi plačujejo 60 v na mesec, podporni izvan Trsta 5 K na leto, ustanovni 200 K enkrat za vselej. V glasbenem zavodu se poučuje pevška in glasbena teorija, klavir in zborovo petje, s časom tudi gosli in druga glasbila. Šolsko leto se je pričelo 1. novembra 1909 ter bo trajalo do 1. julija 1910. Društvenim predsednikom je bil izvoljen *dr. Edvard Slavik*. Novo društvo in mlado šolo pozdravljamo kar najiskreneje ter jima želimo zadostne moralne in gmotne podpore in obilo uspeha.

Slovenski glasbeni svet.

Društvo »Ljubljana« je priredilo 17. oktobra 1909 glasbeni večer, pri katerem so se prvič izvajali sledeči zbori iz »N. A.«: *Dr. B. Ipavec* »Kukavica«, *Anton Svetek* »Vojakova ljubica«, *Emil Adamič* »Da sem jaz ptičica« in *Gojmir Krek* »Tam na vrtni gredi«.

*) Dovoljujemo si opombo: Ali ni sedaj povsod običajni naslov »Pevsko in glasbeno društvo« logično nepravilen? Glasba je vendar genus-pojem, petje pa species. Torej bi se teh pojmov ne smelo koordinirati.

Slovensko deželno gledišče v Ljubljani pripravlja prvo predstavo izvirne opere »Lepa Vida« slovenskega skladatelja *Rista Savina*. Knjigo (libretto) je spisal *dr. Rihard Batka* po znanem Jurčičevem romanu.

Pri družinskem večeru »Slavjanske čitalnice« v Trstu dné 23. oktobra 1909 pel je *I. Prek* ob spremljevanju *Emila Adamiča* v »N. A.« izišlo *Parmovo* pesem »Poslednja noč«.

V založbi Katoliške Bukvarne v Ljubljani so izšle sledeče nove muzikalije: *Frančišek Marolt*: Nagrobnice. Drugi premenjeni natis. Vez. 2 K 40 v. (Obširno kritiko o tej zbirki objavil je *Stanko Premrl* v šte. 239 »Slovenca« z dné 19. oktobra 1909). — *Dr. Anton Chlondowski*: Missa in hon. S. Stanislai Kostkae, za mešan zbor in orglje. Partitura 2 K 80 v, glasovi à 40 v. (Ocena iz peresa *P. Hugolina* se nahaja v šte. 263 »Slovenca« z dné 17. nov. 1909). — *Dr. Anton Chlondowski*: Božične pesmi. S poštino 1 K 40 v. (Kritiko priobčuje »Slovenec« v šte. 278 z dné 4. decembra 1909). — *Anton Foerster*: Missa in hon. Sanctae Caeciliae IV. vocum inaequalium. op. 15. Editio IV. Partitura 2 K, posamezni glasovi po 30 v. (Kritika *Stanka Premrla* v Slovincu z dné 30. nov. 1909). *Stanko Premrl*: Dvajset Marijinih pesmi. Partitura 1 K 80 vin., posamezni glasovi po 40 vin. (Kritika *P. Hugolina* v šte. 287 »Slovenca« z dne 16. dec. 1909).

[Nam navedene skladbe do sedaj niso došle.

Nove skladbe so še izdali sledeči slovenski skladatelji: *F. S. Vilhar* v Zagrebu »Balade« (s poštino 6 K 40 v.), *Ignacij Hladnik* v Novem mestu »Tri koncertne dvospeve« op. 33 (2 K—), *Anton Kosi* v Središču, »Venček triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom« II. (50 vin.) Tudi teh skladb do sedaj nismo prejeli in posnemamo vest o izidu le iz dnevnikov.

Dne 30. oktobra 1909 je predaval *Emil Adamič* v pevskem društvu »Zarja« v Rojanu »O moderni glasbi«.

Naše skladbe.

V pričujočem zvezku objavljamo »Andante« našemu občinstvu že dobro znanega skladatelja *Rosenberga - Ružiča*, mestnega kapelnika v Varaždinu. Skladba ne zatajuje svojega izvora iz šole klasicizma, vendar se nekako približuje sladki romantiki Schumannovega melosa. Morda napravlja vtisk, da ni ustvarjena na zenitu skladateljevega ustvarjanja; veselo-zadovoljni mladostni elekticizem vsekako ni na kvar izvirnosti skladbe, ki se bo s svojo neprisiljeno tekočo melodiko našim klaviristom in klaviristinjam brezdvomno tembolj priljubila, ker ni na njej nobenih posebnih tehničnih težav. Pri izvajanju se naj pazi na kontrapunktično samostojnost srednjih glasov. Popolno razumevanje besedila, plemenita iznajdba, moderna, zanimiva harmonika, samostojnost glasu in glasbila, polifonski stavek — to so lastnosti, ki dičijo kakor vse *Lajovičeve* samo-speve tudi danes objavljeno pesem njegovo. Temeljito izobraženi pevci bodo segali radi po njej. *Krek* je poskusil podati razmeroma jednostaven, skromen moški zbor, v katerem naglašja kolikor toliko narodno noto. Navzlic priprosti melodiki, ritmiki in harmonizaciji zahteva skladba precej skrbnega študija frazovanja in pazljivega prednašanja, da učinkuje. Solistoma ne bo delala nobenih težav. Vendar je morda še lažja »Prekmorska pošta« našega tako priljubljenega in po pravici visoko cenjenega sotrudnika *Adamiča*, ki kaže tudi v predležečem mešanem zboru vse ljubke lastnosti, radi katerih ga ljubi slovensko občinstvo pred vsemi drugimi mlajšimi komponisti. Kot nekaka rara avis se prezentuje lahki moški zbor »Zdravica«, ki ga je ruski skladatelj *Grozdov* v Moskvi uglasbil kot »zastolnuju pësnju« na Prešernovo besedilo, prevedeno na ruščino po profesorju Koršu, in ki ga je bil dal »Novim akordom« na razpolago v prvo objavo. Naši čitatelji bodo opazovali, da so moški glasovi deloma izdatno nižje stavljeni kakor je to navadno pri nas. To je pa menda tudi jedino, kar je na skladbi — ruskega.

Stota predstava Zajčeve opere »Zrinjski« je bila dné 12. dec. 1909 v hrvaškem deželnem gledišču v Zagrebu. O tej priliki je bil skladatelj predmet srčnih ovacij zastran opernega osebja in občinstva.

Otvoritvena predstava nove opere v Belemgradu se je vršila dné 10. dec. 1909. Peli so *Albinijevo* opereto »Baron Trenck«.

Oskar Nedbal, dirigent orkestra Dunajskih glasbenikov (Wiener Tonkünstler-Orchester) izročil je svojo opereto »Nedolžna Barbara« (tekst *R. Bernauerja* in *L. Jakobsena*) ravnateljstvu Karlovega gledišča na Dunaju. Opereta se uprizori še v tekoči sezoni.

Mestno gledišče v Düsseldorfu je dne 15. sept. 1909 prvokrat predstavilo opero »Elga« poljskega skladatelja *B. Lvovskega*. Opera ima narodno-poljski značaj. Kritika hvali gorkokrvno, lahko tekočo melodiko in gibčno ritmiko ter proglašja komponista za velik glasben talent. Dobro prednašano delo je imelo lep uspeh. Isti skladatelj je dovršil novo triaktno komično opero »Raztrganec«, kateri je spisal *Rihard Batka* knjigo po Nestroyevi burki istega naslova (»Der Zerrissene«). Ravnatelj nemškega gledišča v Pragi *Angelo Neumann*, je pridobil to delo za prvo uprizoritev.

V komični operi v Berlinu je bila uprizorjena kot prva novost tekoče sezone opera »Vstajenje«, katere libreto je dramatisovani roman *Leva Tolstega*. Skladatelj je neki *Fr. Alfano* (Lah?). Kritika ne sodi ugodno o tej operi. Graja se osobito nesrečna ideja dramatisovanja slavnega romana in plitva iznajdba skladateljeva.

V Hamburgu je bila premiera najnovejše *d'Albertove* muzikalne drame »Izeyl«, o kateri poroča »Die Musik«, da je najbolj dovršeno gledališko delo tega komponista.

Prva noviteta kraljeve opere v Berlinu je bil *Smetanov* »Dalibor« (10. okt. 1909). Glavne vloge sta kreirala *Emi Destinn* in *Ernst Kraus*. Dočim listov ne zadovoljuje ponesrečeni libreto (*Lohengrin*, *Fidelio!*) in pomanjkanje dramatične sile, se je delo Berlinskemu občinstvu vzlasti v narodnih točkah očitno zelo prikupilo. Tudi v Darmstadtu se je uprizoril »Dalibor« novo naštudiran. Istega skladatelja »Prodana nevesta« se je prvič pela v Bremenu z najlepšim uspehom.

Med orkestralnimi novostmi slovanskih skladateljev, ki so se prednašale tekom te sezone, je omeniti *S. Rahmaninov*: Otok mrličev, op. 29, (Berlin, družba prijateljev glasbe), *Čajkovskij*: Patetična simfonija (Berlin, Blüthnerjev orkester), *Dvořák*: Scherzo capriccioso (istotam), *Čajkovskij*: Uvertura »Romeo in Julija« (Draždane, Dvorno gledišče), *Rahmaninov*: Druga simfonija e-mol (Frankobrod, Muzejska družba), *Rimskij-Korjakov*: Mala orkestralna suita »Car Saltan« (Pariz, Veliki simfonijski koncerti), *Čajkovskij*, Simfonija e-mol (Berlin, Blüthnerjev orkester), *Kalinikov*, Simfonija g-mol (Berlin, orkester filharmonikov), *Rimskij-Korjakov*, Caprice espagnol (Bruselj, Concerts populaires), *Smetana* Višegrad (Lipsko, orkester Gewandhaus), *I. B. Foerster*, Simfonična pesnitev »Moja mladost« (Dunaj, orkester Dunajskih glasbenikov).

Pianistinja Frida Winokur priredila je v Berlinu koncert slovanskih skladateljev *Rubinsteina*, *Paderewskega*, *Čajkovskega*, *Arenskega*, *Liadowega*, *Moniuszka-Chodorowskega*, *Rahmaninovega* in *Juona*. Istotam je nastopil *L. Godowski*, Slovincem znani virtuoz na klavir, in pevec *Franc Naval* (z deloma novonemškim programom).

Glasbeniki Zajic, Grünfeld in Godowsky igrali so v Berlinu *Dvořákov* Trio f-mol, *Ruski trio* pa istega skladatelja trio »Dumky«.

Poljski koncertni virtuoz na klavir Raul Koczalski je absolviral dva Chopinova večera v Berlinu, češki goslar *Jan Kubelik* in poljski goslar *Br. Huberman* sta priredila več koncertov v Berlinu, Lipskem, na Dunaju i. t. d.

Dné 12. septembra 1909. predstavili so *Wagnerjeve* »Mojstre-pevce Norimberške« prvokrat na ruskem odru, in sicer na Siminovi privatni operi v Moskvi. Vlogo Hansa Sachsa je kreiral izvrstno *N. Speranski*. Isti ensemble je prednašal prvič zadnjo opero *Rimskega-Korjakova* »Zlati petelinček«, ki jo je bila cenzura prepovedala, a sedaj s premembami dopustila. Puškinova pravljica je predelana v ostro pikantno satiro, glasba krasna, polna lepih melodij, blesteča v eksotičnih barvah orkestra. — Zakaj se naše gledišče ne ozira včasih na rusko operno literaturo, ki je zelo bogata? Preveč pač tičimo v mnenju, da je umetnosti iskati samo pri zahodnih narodih. Za nas bi bile ruske opere ne glede na njihovo vsebino in vrednost že iz gmotnega stališča priporočljive, ker, kolikor nam znano, še niso varovane po avtorskem pravu (Dumi 20. aprila 1909 predloženi načrt zakona o stvariteljskem pravu menda še ni postal zakon) in bi odpadali vsled tega ogromni stroški tantiem, glasovni material pa bi bil morda tudi ceno dobiti.

Izvrstni goslar Rosario Scalero je sviral v svojem koncertu v Lipskem med drugim tri *Dvořákov*ve humoreske (iz op. 101) v lastni priredbi, ki so žele priznanje merodajne kritike.

V Frankobrodu ob M. igrali so prvič klavirski trio op. 22 (D-dur) v Moskvi živečega izvrstnega skladatelja *Iv. Serg. Tanejeva*. Sijajno izdelano, polifonsko bogato opremljeno delo je zelo dopadlo. Glasovi tega tria so ravnokar izšli v zalogi *P. Jurgensona* v Moskvi. (Rb. 2.50).

Tekoča sezona prinese med drugim sledeče orkestralne novitete: *Dvořák*: Scherzo capriccioso, *Glazunov*: Chopiniana (Oboje: Budapešta, Orkester Dunajskih glasbenikov), *Rimskij-Korjakov*: Klavirski koncert cis-mol, *Kalinikov*: Simfonija šte. 1 (Geneva), *Čajkovskij*: »Bitka ob Poltavi«, »Burja« (Glasgow, The Choral and Orchestral Union), *Čajkovskij*: Simfonija šte. 5 (Osnabrück, Glasbeno društvo), *Lisinski*: Uvertura »Porin«, *Anton*

Oršič: „Črtice“ za čelo s spremljevanjem orkestra, Fibich: Simfonična pesnitev „Zvečer“ (Vse tri skladbe Monakovo, orkester Monakovskih glasbenikov).

Novo izišle skladbe slovanskih komponistov (navedene z izvirnim naslovom) so med drugimi: Maurice Moszkowski Quatre morceaux pour Violon et Piano op. 82. Zvezka I. in II. C. F. Peters, Lipsko (po Mk. 2.—). Mili Bala-kirew 2-eme Symphonie (en Ré-mineur) pour grand orchestre. Reduction pour le Piano à 4 mains par S. Liapounow. Založba Jul. Zimmermann. Lipsko (Mk. 6.—). Wassily Sapelnikoff Solitude. Morceau pour Piano, op. 12. ibidem (Mk. 2.—). Michel Karpow 2-eme Valse pour le Piano, op. 3. ibidem (Mk. 2:50). Isti 3 Etudes de salon pour le Piano op. 4. ibidem (Mk. 3.—). Peter Stojanovič (?) Quintett für Klavier, 2 Violinen, Viola und Violoncell, op. 9. Dunaj, L. Doblinger (K 12.—). Henryk Melcer, Fünf Gesänge zu den (sic!) Richard Dehmels Gedichten. Krakav. A. Piwarski & Ko. (6 K.—), S. Liapounow, Humoreske pour le Piano op. 34. Lipsko, J. H. Zimmermann (Mk. 2.—).

Nova knjiga o pevski teoriji je H. Hacke. Lerne singen! Volkstümliche Sprech- und Singlehre zum Selbstunterricht, 2 zvezka Berlin. Založba Lorelei. — V občno razumljivem slogu pisano delo razpravlja obširno in temeljito vso pevsko znanost, poučuje bralca o anatomiji človeškega telesa, osobito glasovnega orodja, o glasu in ustvarjanju glasu, podaja splošni glasbeni pouk, higijeno, pouk o izgovarjanju, o dihanju, o izvežbanju glasu in posluha, o prednašanju, a slednjič ne pozablja važnega poglavja o lepoti človeškega telesa in o estetiki pogleda in kretanja. Ker je knjiga široko osnovana, služi lahko samouku, v kolikor more sploh mrtva beseda nadomestiti dobrega učitelja. Omeniti je, da avtor seveda ni belkantist temveč pristaš nemške metode (Wagnerjevega principa), ki polaga veliko važnost na besedo. Vendar stoji njegovo delo na naravnem in zdravem stališču, s katerega daje tudi tonu, kar gre tonu.

V 3. zvezku tekočega letnika elitnega polmesečnika „Die Musik“ objavlja naš rojak Lev Funtek v Helsingforsu študijo „Beiträge zum Studium und zur Darstellung Bruckner'scher Symphonien“. Isti zvezek prinaša portret slavnega poljskega pianista in skladatelja Ivana Paderewskega, ki nastopi, kakor poročajo dunajski dnevniki, po večletnem odmoru — koncertoval je med tem časom večinoma v Ameriki — dne 12. januarja tek. leta zopet na Dunaju. Najnovejša njegova opera je „Sakuntala“ (Knjiga Catulla Mendès).

Profesor Anton Foerster, najstarejši sin velezaslužnega našega polrojaka, skladatelja Antona Foersterja, je nastopil svoje mesto kot profesor na Chicago Musical College.

Skladatelj muzikalne drame „Quo vadis?“ (po Sienkiewiczzu) Sr. Nowowiejski v Berlinu je imenovan ravnateljem Muzikalne družbe in dirigentom simfonijskih koncertov v Krakovu.

Nemško filharmonsko društvo v Ljubljani je imenovalo skladatelja Viljema Kienzla častnim članom.

O življenju in ustvarjanju ruskega skladatelja Rimskega-Korzakovega poroča I. Schünemann v števil. 28./29. 1909 Berlinske „Allgemeine Musikzeitung“.

Skladatelj H. O. Vogrič se je stalno naselil v Ljubljani.

Od 10. okt. 1909 izhaja nov nemški glasbeni časnik „Der Merker, Österr. Zeitschrift für Musik und Theater“ v Avstrijski založbi (Dunaj, Schwarzschanierhof). Izdajatelja sta mu dr. Rihard Batka in Ludovik Hevesi, šef-urednik pa Rihard Specht. Ta polmesečnik stane na leto 18 K. V kolikor se more soditi po do sedaj izšlih številkah, zavzemal bo najodličnejše mesto med avstrijskimi glasbenimi revijami. Časnik ima tudi glasbeno prilogo (v prvih 4 zvezkih prispevke K. Goldmarka, Br. Walterja, Fr. Schrekerja, R. Fuchsa, L. Blecha i. t. d.)

V Rimu je umrl 18. okt. 1909. v starosti 44 let skladatelj Nikola Spinelli. Pri Sonzognijevem razpisu nagrad je bila njegova opera „Labilia“ odlikovana z drugo nagrado (prvo je dobila, kakor znano, Mascagnijevo „Cavalleria rusticana“). Drugo delo Spinellijevo „A basso porto“ se je predstavljalo na več odrih in je imelo večji uspeh kakor „Labilia“.

To in ono.

Največje orgle na svetu bodo one, ki je zgradi do spomladi 1912 znana izvrstna tvrdka E. F. Walcker in dr. (Ludwigsburg) v cerkvi Michaelis v Hamburgu. Kolosalni instrument bo imel 140 registrov in več ko 11.000 piščal. Najnižji ton v basu „principal“ oddajala bo piščal iz angleškega cina, ki je 11 m visoka in 10 stotov težka. Orgle imajo 5 manualov, tastatura v pedalu obsega 32 tonov.

Pianist-virtuoz Ernst pl. Dohnányi rabil je pri zadnjih svojih koncertih v Berlinu novo (obokasto) klaviaturo „Chlutsam“, ki ima po občni sodbi strokovnjakov veliko bodočnost.

Listnica uredništva.

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, v zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé natančnejše presoje vposlanih a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovolijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonom, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predmet utegne zanimati tudi širše kroge, bomo odgovarjali odslej izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

G. cand. iur. Kr. B. v Zagrebu. Obžalujemo, da Vaši želji tudi topot ne moremo ustreči. Dasi nas zagotavljate, da se učite sedaj harmonije, ne vidimo veliko napredka v Vašem solospjevu „Svud Te tražim“. Koj med drugim in tretjim taktom in v šestem taktu se nahajajo hude paralele v oktavah. Takih nepravilnih glasovnih postopkov je mnogo v Vaši kompoziciji, ki tudi v drugem oziru (na pr. nepravilnem razvezu terckvartakorda itd.) jasno kaže, da temeljnih ukov harmonije še nimate popolnoma v Svoji lasti. Kakor se nam zdi, delate v popolni odvisnosti od klavirja, ki Vas zapeljuje k deloma nerazumljivim harmonijam. Kaj pa naj še govorim o trdovratnem ponavljanju tonike in dominante, o melodičnih in harmoničnih mascagnizmihi in o obliki? Za toliko časa malo napredka! Študirajte vestno in resno in poskusite se najprej v manjših, strogi oblikah. Stvar ni za tisek. Oglasite se pa vendar zopet čez gotov čas. Rokopis Vam je na razpolago.

G. R. R. v Gradcu. 1. Do sedaj izišle slike modernih slovenskih skladateljev dobite tudi posamežne z okvirjem ali brez okvirja pri založništvu (Knjigarna L. Schwentner v Ljubljani). 2. Portreta dr. Gustava Ipavca nismo mogli prinesiti, ker se isti dotičnemu našem vabilu, ki mu je došlo že leta 1904, iz osebnih (rodbinskih) razlogov takrat ni hotel oziroma ni mogel odzvati. Kar se dostaja njegove muzikalne zapuščine, nam ni ničesar znanega. Obrnili smo se sicer takoj po njegovi smrti na v istem kraju stanujočega skladateljevega sina s prošnjo, naj nam prepusti to ali ono neobjavljeno delo iz očetove zapuščine, toda nismo dobili odgovora. Vprašajte torej neposredno! 3. Gledé faksimila v „Domu in Svetu“ imate seveda prav, da je isti pomotoma označen kot rokopis dr. Benjamina Ipavca. Kritične ocene pa v dotičnem članku ne smete pogrešati. Pisatelj očitvidno ni imel drugega namena kakor sestaviti njemu dostopno življenjepisno in muzikalno-literarno gradivo.

Gospa L. L. Že s pismom z dné 12. oktobra 1908 smo Vam javili, da sprejmemo Vašo pesem, ako privolite v neobhodno potrebne popravke. S pismom z dné 14. oktobra 1908. izjavili ste Svojo zadovoljnost s tem predlogom. S tem je bila stvar za Vas in nas popolnoma pojasnjena. Vendar se je Vaša gčna. hči kmalu potem oglasila s vprašanjem, kako sodimo o pesmi. Odgovorili smo, da smo že Vam nasproti rešili to vprašanje, da nam pa uredniška tajnost prepoveduje, isto storiti tudi napram njej. V zadnjem času ste nas zopet opetovano vprašali, kaj je z Vašo pesmijo. Blagovolite oprostiti, če nismo v stanu, radi pesmi v obsegu pol strani voditi tako obširno korespondenco. „Nicht Kunst und Wissenschaft allein, Geduld will bei dem Werke sein“. Ne zamerite! Obloženi smo zelo z delom. In če je Goethe pravo zadel z onimi Mefistovimi besedami, dovolite, da se še na njegovega tovariša Schillerja sklicujemo, ki pravi: „Man muss Geduld mit unserer Schwachheit haben“. Tudi za Vašo pesem pride dan vstajenja!

G. A. L. v K. O Vašem predmetu (R. Strauss, Weingartner, Schillings, Reger, Klose, Hausegger, Thuille itd.) najdete mnogo zanimivega gradiva v pred kratkim v založbi Georg Müller, Monakovo in Lipsko, izišli, s krasnimi portreti in faksimili okrašeni knjigi Rudolfa Louis-a „Die deutsche Musik der Gegenwart“. Cena tej z veliko akribijo in dobrim okusom ter v elegantnem slogu pisani knjigi je v polusnjati vezavi 8 M. 50 Pf. Naročite jo lahko v Schwentnerjevi knjigarni v Ljubljani.

G. A. Fr. v Trstu. Zakaj glasbeni zavodi v obče tako zanemarjajo moderni slovenski program? „Prašajte raj oblak nebá, prašajte raji val morjá!“ Mi tega ne vemo. Tudi Vaš g. kolega, na kojega članek v „Edinosti“ (z dné 18. nov. 1908) ste nas svojčas prijazno opozorili, o vzroku molči. Sicer pa priznavamo, da je tam sestavljena statistika slovenskih koncertnih programov prav poučljiva, za pevška društva pa tudi žalostna. Hvala Vam! Mislim, ki jih izraža Zorko Prelovec v svojem predavanju (priobčenem v podlistku „Slovenskega Naroda“ z dné 18. marca 1909) se v obče pridružujemo. Delovanje večine naših pevskih društev je tam sicer drastično, toda resnično opisano. Poznamo pač skoraj izključno samo dva ekstrema: Liedertafel in — oratorij. Aurea mediocritas — kje si?

„Valse“ v Radovljici. „Ostro kritiko“ zahtevate. Evo jo! Vaša skladba priča o talentu, nemali rutini in precej razvitem okusu. Vidi se ji, da občujete v muzikalni družbi, ki je ravno zadnji čas v Slovencih nekako en vogue. Toda premalo se emancipirate od Svojih prijateljev in znancev, akoravno je med njimi nekaj prav dobro akreditiranih imen. Med drugimi smo se odkrili posebno tudi pred maestrom Puccinijem, ki je bil tako nepristran, da Vam je izposodil tema za Vaš „Lento“. (Prim. „La bohème“: „Nei cieli bigi guardo fumar dai mille comigno li Parigi!“), a z manjšim veseljem smo morali srečati in pozdraviti tudi Zellerjev: „Sei nicht böse, es kann ja nicht sein“. Ja kann es denn wirklich nicht anders sein? — Najslabši del Vaše skladbe je brezdvomno drugi valček, ki se začenja v cis-molu in konča v — as-duru. Tu je dosti harmoničnih nepravilnosti in muzikalnih nasilstev. Pa tudi drugod ni vse v redu. Večkrat ponavljajoči se postopki v vidnih kvintah (prvikrat v 8. in 9. taktu) so grdi. Melodični in harmonični tok zahteva v 27. taktu (in na odgovarjajočih mestih) toniko. Za menjavo rabite lahko v sledečem taktu sekstakord namesto toničnega temeljnega akorda. Ponovitev prve perijode prvega valčka s podvojenimi oktavami je radi skokov na klavirju težko izvedljiva. V obče pa je Vaše delo prav hvalevredno. S pridno vajo in dobro porcijo avtokritike utegnate še veliko doseči. Radi tega Vam je toplo priporočati, da se resno in temeljito bavite z glasbeno teorijo in študijem klasikov. Valček, ki ga v tej obliki ne moremo objaviti, Vam hkratu vračamo. Morda ga temeljito popravite in ga pošljete vnovič na ogled? Ali pa spišete kaj drugega? Na vsak način: Na svidenje!

Konec uredniškega dela (Sklep 17. dec. 1909).

Vsebina „Novih Akordov“.

VII. letnik.

Štev. 1.

Procházka Jos.: »Silhouetty II« za klavir.
Adamič Emil: »Pri zibeli« za en glas in klavir.
Rosenberg-Ružič: »Zimska pjesma« za moški zbor.
Dr. Krek Gojmir: »Intermezzo« za en glas in klavir.
Premrl Stanko: »Na delo bratje« koračnica za klavir.
Adamič Emil: »Na vrtu« za mešan zbor.

Štev. 2.

Procházka Jos.: »Silhouetty III« za klavir.
Dr. Ipavec Benj.: »Mak žari . . .« za en glas in klavir.
Svetek Ant.: »Izgubljeni cvet« za mešan zbor.
Lajovic Anton: »Serenada« za en glas in klavir.
Adamič Emil: »Gregorčičevim manom« za klavir.
Ferjančič Fran: »Slovo od doma« za moški zbor.

Štev. 3.

Adamič Emil: »Zjutraj« za klavir.
Rosenberg-Ružič: »San« moški zbor.
Dr. Ipavec Benj.: »Ej tedaj . . .« mešan zbor.
Premrl Stanko: »Scherzo« za klavir.

Rožanc Mihael: »V mlinu« moški zbor.
Dr. Krek Gojmir: »Pa ne pojdem prek poljan« za en glas in klavir.

Štev. 4. in 5.

Procházka Jos.: »Silhouetty IV« za klavir.
Dr. Ipavec Benj.: »Božji volek« za en glas in klavir.
Dr. Krek Gojmir: »Studenček« za moški zbor.
Rosenberg-Ružič: »Valse intermezzo« za klavir.
Ferjančič Fran: »Zvončku« za moški zbor.
Dr. Krek Gojmir: »Pogodba« za en glas in klavir.
Lajovic Ant.: »Pesem« za dva glasova in klavir.
Dr. Krek Gojmir: »Slika« za mešan zbor.

Štev. 6.

Adamič Emil: »Serenadica« za klavir.
Dr. Ipavec Benj.: »Pomladni veter« za en glas in klavir.
Svetek Ant.: »Vojakova ljubica« za moški zbor.
Ocvirk Ivan: »Koračnica« za klavir.
Premrl Stanko: »Nagrobna« za moški zbor.
Dr. Krek Gojmir: »Kakor bela golobica« za mešan zbor.

VIII. letnik.

Štev. 1. in 2.

Procházka Jos.: »Silhouetty V« za klavir.
Dr. Krek Gojmir: »Predsmrtnica I« za en glas in klavir.
Adamič Emil: »Petnajst let« mešan zbor.
Hladnik Ign.: »Deklici« moški zbor z bariton-solom.
Dr. Ipavec Benj.: »Čez noč, čez noč« za en glas in klavir.
Dr. Krek Gojmir: »Slovanski capriccietto« za klavir.
Adamič Emil: »Kmečka pesem« za moški zbor.
Berow Emerih: »Podoknica« za en glas in klavir.
Junek Julij: »Koračnica« za klavir.
Šantel Šaša: »Čolničku« za en glas in klavir.

Štev. 3.

Rosenberg-Ružič: »Gospodjici M. Hansmannovoj u album« za klavir.
Adamič Emil: »Dan slovanski« moški zbor.
Dr. Ipavec Benj.: »V spominsko knjigo« za en glas in klavir.
Ferjančič Fran: »Tu rastejo cvetke z doline« moški zbor.
Svetek Anton: »Na poljani« za en glas in klavir.
Zupanec Rafael: »Na zdar«, koračnica za klavir.

Štev. 4.

Dr. Ipavec Benj. †: »Na poljani« za en glas in klavir.
Rosenberg-Ružič: »Rondo« za klavir.
Foerster Anton: »Pesem svetega Venceslava«. Starodavni češki napev, prirejen za harmonij in klavir.
Adamič Emil: »Cvetica« moški zbor.

Štev. 5.

Rosenberg-Ružič: »Valse brillante« za klavir.
Lajovic Ant.: »Veter veje« za en glas in klavir.
Adamič Karl: »Večerna molitev« mešan zbor.
Adamič Emil: »Zaman pod oknom« mešan zbor.

Štev. 6.

Gerbič Fran: »Impromptu« za klavir.
Lajovic Ant.: »Mati in dete« za en glas in klavir.
Dr. Krek Gojmir: »Srbska narodna« za mešan zbor.
Adamič Emil: »Otroške pesmi. Uspavanka« za en glas in klavir.
Leban Janko: »Vzdihi za mladostjo« za mešan zbor.
Rosenberg-Ružič: »Cvietna polka« za klavir.

V zalogi so še vsi prejšnji letniki, kompletni in tudi posamezne številke.